

עו"ד פלסטיני

בשטח הפקר

עמ' 6

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדירן

ZO HADEREKH زوهديرخ

גיליון 7 / 16 בפברואר 2022

11 פועלים נהרגו בתאונות עבודה מאז תחילת השנה. כלומר, בישראל 2022 נהרג עובד מדי ארבעה ימים. רובם צעירים; רובם פועלי בניין פלסטינים תושבי השטחים הכבושים. מאחורי הסטטיסטיקה הקטלנית עומדים ההרוגים ומשפחותיהם – טרגדיות שמקורן בניצול הקפיטליסטי ובכיבוש המתמשך. מיהם הקורבנות?

סאאיד קאדח, בן 40, תושב הכפר קביה הסמוך לרמאללה, נהרג (13.1) במהלך עבודת בנייה בבית הספר שבילים בפרדס חנה-כרכור, אצל הקבלן "וליד גרייב בע"מ". ראוי אבו סביתאן בן 20, ואחמד זיאד א-סיאד בן 26, תושבי שכונת א-טור במזרח ירושלים, נהרגו ב-9 בפברואר לאחר שנפלו מפיגום ממוכן שקרס בגובה הקומה ה-40 באתר לבניית מגדל "פארק בבלי 2" ברחוב הרב ניסים בגבעת עמל בתל אביב, בייזום "אלעד ישראל מגורים החדשה" ו"אמת"ש השקעות" שבבעלות יצחק תשובה, ובביצוע חברת "תדהר".

עדלי עאדל ביירותי (ר' צילום), בן 50 מהכפר קוסרה הסמוך לשכם, נהרג בכרם התימנים בתל-אביב ב-25 בינואר. תקרת קומת הקרקע במבנה בו ביצע עבודת שיפוץ קרסה עליו והוא נלכד תחתיה.

עוד נהרגו בענף הבנייה במהלך חודש ינואר האחרון: עלא אלחאליס בן 24, תושב יטא, שנפל מגובה באתר לבניית מסילת רכבת בביצוע חברת דניה סיבוס; לו צונח'ונה, אורח סין בן 30, שנפל מגובה בפרויקט "רמת אפעל החדשה" בייזום "סלע בינוי" ובביצוע "סלע אביב ביצוע"; וואנג ז'ה, אורח סין בן 40, שנפל מגובה באתר "כפר היין" באשקלון בביצוע חברת "י.ד. כנגב בנייה ופיתוח בע"מ"; וצ'ן צ'ינג'ונג, אורח סין בן 40, אשר נפל מגובה באתר בנייה של פרויקט מגורים ברמלה בביצוע חברת "רמי שברור".

לקטל בענף הבנייה יש אחראים ישירים: הקבלנים. לכן, ליד שמות ההרוגים צוינו שמות מעסיקיהם, ובהם חברות אשר "הצטיינו" בשנים האחרונות במספר הנפגעים באתריהן. במילים אחרות: גם למעסיקים של הפועלים שנהרגו יש שם, כפי שישנו לגורמים במסד ובהסתדרות הנותנים יד להמשך ההפקרות. שלא יהיו אי-הבנות: זו לא אדישות ואף לא טעות – זו מדיניות. האדישות לכאורה – הסטת המבט בעת שהעובדים נופלים אל מותם באתרי הבנייה – מטרתה להגדיל את הרווחים של המעסיקים על חשבון חיי העובדים (ר' מאמר מאת עדנאן שבאט בעמ' 5).

לפי "הארץ" (15.2), לאחרונה ריכך משרד האוצר את הנוהל שנועד למנוע מקבלנים שעברו עבירות בטיחות להשתתף במכרזים של המדינה – וזאת בפעם השנייה תוך שנתיים. הנוהל העדכני כולל גם סעיף המאפשר למדינה לשכור קבלנים המנועים מלהשתתף במכרזים ב"נסיבות מיוחדות", שאינן מפורטות.

אך לא רק באוצר האשם. בממשלה מכהן סגן שר, יאיר גולן

המשך בשער האחורי <

לכל פועל

עדלי עאדל ביירותי
عدي عادل بيروتى
נהרג ב-25 בינואר 2022 לאחר
שתקרה במבנה זה קרסה עליו
והוא נלכד תחתיה.

תושבי שכונת כרם התימנים
כואבים את מותו ודורשים
חקירה יסודית ונקיטת צעדים
למניעת הטרגדיה הבאה.

יש שם

מכתבים למערכת

הנגב בוער אבל יש אלטרנטיבה

הנגב בוער ונמצא בלב סערה פוליטית: הפגנות סוערות, ח"כים מכל הקשת הפוליטית מצהירים הצהרות, צירי תנועה נחסמו, כ-150 נעצרו ובהם עשרות קטינים. אבל מהי הסיבה, על מה מוחים תושבי הנגב הערבים?

הקרקעות שהוקצו לנטיעות אינן שממה שיש להפריח, אלא אדמות ותושבי כפר מוכר – סעווה – מעבדים חקלאית כבר עשרות שנים. אלה הן קרקעות שהבעלות עליהן נמצאת במחלוקת בין המדינה לבין האזרחים הבודאים. המחלוקת מעוגנת בתביעות בעלות שהגישו האזרחים כחוק. הנטיעות בקרקעות אלה מצד הקרן הקיימת הן ניסיון לקבוע עובדות בשטח באופן כוחני, ולהכריע את המחלוקת בכוח. זה אינו מקרה חד-פעמי, אלא שיטה: רק לפני שנה מחינו נגד חריש והחרבה של שדות בנגב בידי רשויות האכיפה. באופן קבוע מתבצעות הריסות בדרום, ובקצב קדחתני – בחמש השנים האחרונות נהרסו כ-10,000 מבנים ואילפי משפחות איבדו את בתיהן.

כארגון שמלווה את מאבקם של האזרחים הערבים בנגב לשוויון מזה שנים, ומקדם מדיניות שוויונית יותר לכפרים הבלתי מוכרים ולכלל תושבי הנגב – אנו מציעים אלטרנטיבה. הנקודה הרגשה ביותר, שהובילה למחאה, היא שאלת הבעלות על הקרקע. שאלה זו יש לפתור בהסכמה, לא באמצעות קביעת עובדות בשטח, וללא הפעלת כוח בידי שוטרים וחיילים חמושים.

חלק מרכזי מהסוגייה הוא בעיית הכפרים הבלתי מוכרים, וכל פתרון שמתעלם מבעיה זו לא יהיה בר קיימא. כרגע קושרת המדינה בין ההכרה בכפרים לבין סוגיית הבעלות על הקרקעות. אך אפשר לקדם הכרה בכפרים, גם לפני ביורר סוגיית הבעלות של הקרקע – ואף יש לכך תקדימים.

כדי להוסיף חטא על פשע, מחאתם של האזרחים הערבים דוכאה בכוח רב ותוך שימוש באמצעי פיזור הפגנות פסולים. במקביל נערכו גלי מעצרים המוניים ככלי לדיכוי המחאה – נגדם יצאנו בקריאה ציבורית. לפי נתוני הארגון עדאלה, כ-150 צעירים וצעירות נעצרו בנגב מאז תחילת המחאה, כאשר רק נגד 18% מהם הוגשו כתבי אישום. אותה התנהלות תועדה גם באירועי מאי – אז נעצרו בנגב כ-450 אזרחים, מתוכם הוגשו כתבי אישום נגד 27% בלבד. בנוסף, 40% מהעצורים במחאה זו הם קטינים – בני 12 עד 18.

בנגב חיים כ-280,000 תושבים ערבים, כאשר יותר משליש מתוכם, מעל 100,000 איש – חיים בכפרים שהמדינה מסרבת להכיר בהם. מדובר באוכלוסייה הענייה והמוחלשת ביותר במדינה. אבל בגלל שהכפרים אינם מוכרים, לא מוקצים עבורם תקציבים בתוכניות ממשלתיות, ותוכניות החומש הקודמות לנגב התעלמו מהם לחלוטין.

כל תוכנית ממשלתית לפיתוח הנגב, חשובה וגדולה ככל שתהיה, לא תוביל לשינוי אמיתי בשטח אם לא תלווה במהלכים מקבילים להכרה בכפרים הבלתי מוכרים ובהשקעת המשאבים הנדרשת לתכנונם ולפיתוחם.

אמג'ד שביטה ועופר דגן

מנכ"לים שותפים, סיכוי-אופוק

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

העזים של המלך עוזיהו

"בהתחלה, השמועה החלה לרוץ בין מתנחלים למטיילי ג'יפים יודעי סוד. אבל מהר מאוד, כבר חצי מדינה הכירה את הסיפור על איך התגלה מאגר מים חצוב, קסום וחשאי, בלב שטח סי לא רחוק מבית-לחם. ואז נולדו גם המיתוג התנ"כי ואווירת הקדושה: המלך עוזיהו חפר אותו, כך נטען, סביבות 700 שנה לפני הספירה – ולכן, מעתה ייקרא שמו בישראל: "בור עוזיהו"! רק שאז התברר, לא עתיק, ולא המלך עוזיהו, ובכלל עבודה של פואד, מהיישוב הפלסטיני שלידי, כדי להשקות את העיזים שלו".

רענן שקד, "דיעות אחרונות", 6.2

מרצ בממשלה הימנית ביותר בתולדות ישראל

"מבחינת המדיניות כלפי השטחים הכבושים – זו הממשלה הימנית ביותר בתולדות ישראל. ההסכם הקואליציוני ממילא מביטח שהממשלה הזו תהיה הימנית ביותר שהייתה. לא צריך להפך אותו על מנת שתהיה ימנית יותר".

ח"כ מוסי רז (מרצ), "חיינט", 9.2

תשובה יהודית הולמת

"מועצת הצירים של יהודי בריטניה, אחד הארגונים היציגים הגדולים ביהדות בריטניה, הודיע הערב (רביעי) כי יחרים את ביקורו של יו"ר הצינונות הדתית, בצלאל סמוטריץ', בלונדון השבוע. אנו דוחים את דעותיו המתועבות ואת האידיאולוגיה אשר מעוררת שנאה של בצלאל סמוטריץ' וקוראים לכל חברי הקהילה היהודית הבריטית להראות לו את הדלת. תחזור למטוס בצלאל, ותהיה לדיראון עולם. אתה לא רצוי כאן, נכתב בציון מהחשבון הרשמי של הארגון, שכולל נציגים נבחרים מרוב הקהילות היהודיות ובתי הכנסת בבריטניה".

טל שלו, "וואלה", 10.2

לפני האפייה יש להוסיף קורט אטימות

"בזמן שרבע מהתלמידים מתקשים להביא סנדוויץ' לבית ספר, שרת החינוך יפעת שאשא-ביטון מבשלת קראמבל אגסים ביין בתוכנית הטלוויזיה 'מסטר שף'. מה עוד, חוץ מתאוות פרסום, שולח בעלת תפקיד בכיר כל כך, שאחראית על תקציב של יותר מ-70 מיליארד שקלים בשנה, למעלה מ-200 אלף מורים ויותר משני מיליון תלמידים, לתוכנית בידור?"

ציפה קמפינסקי, "העין השביעית", 7.2

פוליטיקאים מהימין כמקדמי מכירות בטלוויזיה

"כמה מותגים אפשר לדחוף בפריים אחד בתוכנית מאסטר-שף שבו מופיעים גם שרת החינוך יפעת שאשא-ביטון וגם ח"כ מהליכוד דוד אמסלם? הנה מה שאפשר היה למצוא בפחות מדקה אחת שבה הופיעה שרת החינוך על המסך. היא קידמה את סכיני 'ארקוסטיל', כשסכין אחת בידה ואחת שאין בה שימוש מונחת על שולחן העבודה. באותו פריים ממש מונח לו ככה סתם נוזל כלים של 'פירי' שיעמוד שם בצד ללא שימוש עד סוף התוכנית".

עידן בנימין, "העין השביעית", 8.2

דרושה תמורה דמוקרטית ירוקה

באופי הצמיחה הכלכלית. בשני העשורים האחרונים נכנסה האנושות לשלב חדש של מצב חירום אקלימי, ושאלת הצדק החברתי מחייבת כעת הגדרה מחודשת לערך "צמיחה", שכן צמיחה כלכלית חומרית כבר אינה מקור הגנה חברתי. כל תהליך דמוקרטי עתידי יהיה חייב לכלול את סיומו של המודל הניאו-ליברלי המסכן את קיומה של החברה, ואשר תוצאותיו ההרסניות פוגעות במיוחד בקבוצות המוחלשות בתוכה. אם כן, מאבק מעמדי במודל החלופי שמעמידה האסטרטגיה הפופוליסטית השמאלית, תחת הכותרת "תמורה דמוקרטית ירוקה", מבטא את המאבקים השונים נגד דיכוי ושליטה על בסיס הרעיון שצדק כלכלי וחברתי הוא בלתי נפרד מצדק סביבתי, וכי פרויקט זה מחייב ניתוק מהקפיטליזם הפיננסי ומסדר הניאו-ליברלי.

הגנה מפני כוחות השוק

מודל פעילות זה, מציינת מוף, חייב את צמיחתו הנוכחית להגותו של קרל פולני על אודות "תנועת הנגד" בספרו "התמורה הגדולה", אשר ראה אור לראשונה ב-1944. ספרו, המחבר את קריסת הדמוקרטיה ועליית הפשיזם בשנות ה-30 של המאה ה-20 לליברליזם הכלכלי ולחברת השוק, זוכה בעשורים האחרונים בהכרה מחודשת. פולני, לטענת מוף, מייחס חשיבות רבה לעיקרון של הגנה חברתית מפני כוחות השוק כבסיס לכוח המניע של תנועת הנגד. כאשר חברה חווה שיבושים קיומיים חזקים עולה בה הצורך בהגנה על עצמה, ובני אדם נוטים ללכת אחרי מי שהם מאמינים שיספק להם הגנה כזו. בתפיסה סוציאליסטית עשויות הגנות להתבטא במעורבות מדינתית בכלכלה, באכיפת חוקי עבודה ובחזוק איגודי עובדים, ברשת רווחה, במדיניות של הטלת מכסים, וכיוצא באלה. הימין משתמש בטענת ההגנה החברתית כדי להפיץ את עמדותיו הלאומניות והבדלניות. לטענת מוף, הצורך בהגנה מפני השיבוש הקיומי העכשווי שחוללה המגפה מסביר מדוע אזרחים ואזרחיות היו מוכנים, לפחות בשנת הקורונה הראשונה, לצייט לתקנות חירום ולצורות דיגיטליות של פיקוח, חרף הפגיעה בפרטיותם ובזכויותיהם. מוף מגלה הבנה לדרישה העממית להגנה חברתית מפני כוחות שאינם כלכליים בלבד, ומציעה לבנות אסטרטגיה שתקבל את דרישות ההגנה אך תטמיע בהן את ערכי המפתח של המסורת הדמוקרטית.

על רקע צמיחתו החופשית של הימין הפופוליסטי הלאומני בישראל, בד בבד עם הצטמקות השמאל המפלגתי, ממנו מצופה להוביל את המאבק בימין ולנער את העייפות מפוליטיקה שמאפינת רבים ורבות מתומכי השמאל, ראוי וכדאי להקשיב לקולה של שנטל מוף, המהדהד את קרל פולני. בסופו של כל מאבק שמאלי עומדת החירות, ומה שמבדיל בין פשיזם ובין סוציאליזם, כתב פולני, אינו כלכלי אלא מוסרי ואמוני: "גם כאשר הם תומכים באותה הכלכלה, הם לא רק שונים זה מזה, אלא מגלים עקרונות מנוגדים ממש. והדבר החשוב ביותר שמבדיל ביניהם הוא שוב עקרון החירות [...] אל לו לאדם לחשוש שהכוח או התכנון יפנו נגדו וישמו אל את החירות שהוא בונה באמצעותם. זו משמעותה של חירות בחברה מורכבת: היא מעניקה לכולנו את הביטחון שאנו זקוקים לו".

חדוה ישכר

הודעתה של שלי יחימוביץ' כי תפרוש מהגשת תוכנית אקטואליה ברשת ב' ומתאגיד השידור הציבורי לא הפתיעה אותי. בפוסט פרידה שהעלתה לפייסבוק ב-9 בפברואר, כתבה יחימוביץ' שהחליטה לפרוש כיוון ש"החיבור הסימביוטי, היומיומי, החורך, לאקטואליה [...] מאוד לא מתאים לי כעת. לא נפשית, ולא למה שחשוב לי עכשיו". אני מבינה אותה. גם אני אחת ממותשות האקטואליה. החיבור היומיומי לאקטואליה חורך גם את צרכניה, ומעידה על כך הירידה בשערי הצפייה במהדורות החדשות בערוצי הטלוויזיה המרכזיים, למרות מאמציהן להידמות למופעי בידור. למכורים לחדשות ולפרשנויות יש היצע רחב של תוכניות רדיו, פודקאסטים, עיתונות עצמאית דיגיטלית ומשרדי רשת שונים. כל התמכרות והאסקפיזם שלה.

תופעת העייפות מאקטואליה, או מפוליטיקה, מוכרת בעולם מזה זמן. מסקר שפרסם מרכז המחקר החברתי-פוליטי האמריקאי PEW לפני כשנה עולה כי כ-66% מהאמריקאים דיווחו על עייפות מצריכת חדשות עקב חשיפה ממושכת לרצף שידורים המערבים עיקר בטפל, שהתקשורת הממסדית מנפחת משיקולי רייטינג. גורמים נוספים הם אובדן אמון בפוליטיקאים ובמוסדות הפוליטיים וחרדה מפני עתיד קודר. עייפות מפוליטיקה יחד עם תשישות ממשבר הקורונה, אי-ביטחון כלכלי ותעסוקתי וחשש מקטסטרופה אקלימית יוצרים אדישות כלפי הפעילות הפוליטית עצמה, וזו כבר סכנה לדמוקרטיה. הזירה הפוליטית הפוכת מגרש המשחקים של כוחות פופוליסטיים ואינטרסנטיים גלובליים ומקומיים, היודעים לנצל הזדמנויות. הימין הפופוליסטי כבר הוכיח את כישוריו בתחום זה לביסוס השפעתו, והשאלה היא איזה מענה מכין לו השמאל הפוליטי בנסיבות הזמן הזה.

תשובה שמאלית לפופוליסם הלאומני

שאלה זו מעסיקה כיום את מיטב ההגות הפוליטית השמאלית, ואני מבקשת להציג כאן את קריאתה של התיאורטיקאית הפוליטית הנודעת שנטל מוף (Moffe) להקמת שמאל פופוליסטי סביב הרעיון של "תמורה דמוקרטית ירוקה". בכך עוסק מאמרה שפורסם בספטמבר 2020 באתר Open Democracy. מול הפופוליסם הלאומני הימני, הטוען שהוא מדבר בקול העם, ובמיוחד בקולם של אלה שהגלובליזציה הותירה מאחור, מתחזקת הרלוונטיות של פופוליסם שמאלי יותר מאי פעם. מה שנכון לכל מדינה הוא צורך השעה בישראל, וקריאת השכמה צריכה להישמע גם במרחב האקטיביזם השמאלי שלנו. חיוני שתנועות וארגונים ייצאו מאזורי הנוחות שלהם בחברה האזרחית או בשוליים הרדיקליים, וישלבו כוחות כתנועה פוליטית חוצה-מגזרים. על תנועה כזו לאתגר את הליברליזם החברתי ואת השיתוק המדיני שאחז במפלגות המרכז-שמאל הצינוניות ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני.

במהלך המאה ה-20, כותבת מוף, הועמדה בלב הפרויקט הסוציאליסטי שאלת אי-השוויון, והמאבק לצדק חברתי נתפס במובנים של חלוקה מחדש של "פירות הצמיחה". המאבקים של התנועות החברתיות החדשות, וביניהן תנועות פמיניסטיות, סביבתיות, או למען זכויות להט"ב, הוסיפו נקודות מבט חדשות לשאלת הצדק החברתי. תנועות אלה, ברובן, התמקדו בסוגיות של אוטונומיה ושל חירות אך לא

הימין מבעיר את ירושלים

חברי הכנסת של הרשימה המשותפת הוקיעו השבוע (14.2) את איתמר בן גביר ואת שולחו – ראש האופוזיציה בנימין נתניהו. יו"ר המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), אמר: "המאבק בין הגושים בכנסת הוא בין הימין הקיצוני לימין הקיצוני. היחידה שמציבה חלופה ערכית לימין היא הרשימה המשותפת. מה שקורה בשייח' ג'ראח, מניעת טיסה לחו"ל מראד סלאח ועליית המחירים הקיצונית – זו מדיניות ימנית קיצונית. איתמר בן גביר הוא האיש של בנימין נתניהו בשייח' ג'ראח, מטרתם היא להבעיר את השטח". יו"ר תע"ל, ח"כ אחמד טיבי, הוסיף: "איתמר בן גביר הוא פירומן. האיש הזה ומי שעומד מאחוריו עלולים לפוצץ את כל האזור. כאשר ביהמ"ש מסלק משפחה פלסטינית בגלל טאבו, עליו לזכור כי לעשרות משפחות פלסטיניות יש טאבו בטלביה, בחיפה ובמקומות אחרים".

חברי הכנסת עופר כסיף, אחמד טיבי ואוסאמה סעדי (הרשימה המשותפת) הותקפו באלימות בידי אנשי ימין ומתנחלים כאשר הגיעו לביקור (13.2) אצל משפחת סאלם בשכונת שייח' ג'ראח. המתנחלים הקיפו את הבית וידדו אבנים דרך החלונות. בהמשך הערב נפצע ח"כ טיבי ברגלו. אחד מתוקפיו הוא סגן ראש העיר ירושלים, אריה קינג.

באותו ערב התעמתו מאות מתנחלים ופלסטינים בשכונה, לאחר שהח"כ הכהניסט איתמר בן גביר (הציונות הדתית) הגיע למקום יחד עם עשרות מתומכיו והקים "לשכה פרלמנטרית" מאולתרת. לפי הסהר האדום, 31 בני אדם נפצעו באורח קל בעימותים. שיישה מהם נפגעו מירי כדורי גומי והיתר משאפת גז מדמיע.

העימותים כללו יידוי אבנים וירי זיקוקים. כוח המשטרה במקום השתמש באמצעים לפיזור הפגנות, בהם מכת"זית ורימוני הלם. 12 בני אדם – מתנחלים ופלסטינים – נעצרו בשכונה במהלך העימותים. עוד דווח כי ביריוני נוער הגבעות ניסו לפרוץ לבית בשייח' ג'ראח ולהשחית כלי רכב של אזרחים ערבים בכביש 1.

ח"כ תומא-סלימאן: להשליך את עסקת החבילה לפח

ועדת השרים לחקיקה אישרה השבוע (13.2) את טיוטת החוק לשחיקת שכר המינימום, שיעלה באופן מדורג רק ל-6,000 שקל בינואר 2026. זאת, בהתאם לעסקת החבילה עליה חתמו שר האוצר, שרת הכלכלה, יו"ר ההסתדרות, יו"ר נשיאות המגזר העסקי, נשיא התאחדות התעשיינים ויו"ר נשיאות המעסיקים והעסקים.

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) תקפה את המהלך ואמרה שעסקת החבילה שאושרה בממשלה "היא לא העלאה אמיתית של שכר המינימום. להפך. זו שחיקה של השכר הנמוך על רקע עליות מחירים, ופגיעה בזכויות העובדים דרך מה שהמעסיקים מגדרים 'הגמשה'. הממשלה צריכה לזרוק לפח את עסקת החבילה שמשרתת את האינטרסים של בעלי ההון, ולהעלות את שכר המינימום מיידית ל-40 שקל לשעה". יצוין שכל סיעת הרשימה המשותפת תומכת בדרישה.

גם בארגון כוח לעובדים תקפו במילים קשות את החלטת ועדת השרים: "זה עלבון לציבור השכירים ברמות השכר הנמוכות. שכר המינימום בישראל נמוך משמעותית משכר המינימום במדינות עם תוצר ממוצע דומה לעובד, ופער זה עוד יגדל אם יאושר מתווה ההעלאה הדל הנוכחי".

"אנו קוראים לחברי הכנסת לא לתת יד לפגיעה זו בציבור השכירים. יש לבלום את השינויים בחוק שעוה עבודה ומנוחה, שכולם לטובת המעסיקים ואין בהם שום שינוי או שיפור של ממש לטובת ציבור השכירים. יש להעלות את שכר המינימום בשיעור גבוה בהרבה וקצב מהיר יותר על מנת להקטין את תופעת העובדים העניים והעובדים על סף העוני. שיעור ראוי ונכון יהיה 40 שקל לשעה", הדגישו.

הישג ל"אנחנו העיר": חצי מרחובות ת"א-יפו יקראו על שם נשים

הדרך לשוויון מגדרי בת"א-יפו עוד ארוכה, אבל השבוע נרשמה התקדמות צנועה. מועצת העיר אישרה ברוב קולות את הצעתה של חברת המועצה מוריה שלומות (אנחנו העיר), לפיה מחצית מרחובות העיר ייקראו מעתה על שם נשים.

שלומות עצמה אינה מסתפקת בהישג זה. לדבריה, "יותר מחצי מהרחובות הקיימים בעיר הם רחובות ניטרליים מבחינה מגדרית, ולכן יש לקבל את ההחלטה הצודקת ולשנות את שמם לרחובות על שם נשים".

לפי ממצאי אנחנו העיר, רק 2.4% משמות הרחובות בתל אביב-יפו קרויים על שם נשים או מייצגים קבוצה נשית. נתון זה משרד מסר ברור שנשים חשובות פחות מגברים, מעשיהן אינם ראויים להערכה כשל גברים, והן אינן ראויות להנצחה".

ח"כ איימן עודה שיאן השאלות

יו"ר הרשימה המשותפת ח"כ איימן עודה הוא שיאן השאלות בכנסת ה-24. כך עולה מנתונים שפרסם (4.2) "שומרים", המרכז לתקשורת ודמוקרטיה, המגדיר עצמו כ"גוף תקשורת ללא כוונות רווח וללא שיוך פוליטי". לפי "שומרים", ח"כ עודה הגיש 48 שאלות ו-55 הצעות חוק פריטיות, והשתתף בכ-1,130 הצבעות מאז תחילת עבודת הכנסת לפני כעשרה חודשים. יצוין שחברו לסיעה, עופר כסיף, הגיע למקום הרביעי עם 33 שאלות, 30 הצעות חוק פריטיות והשתתפות בכ-1,134 הצבעות.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

כך נמזער את אסון תאונות העבודה

שהוטלו עליהם שוכרים הקבלנים את שירותם של קבלני משנה, שכל אחד מהם מתמחה בביצוע עבודה מסוימת. קבלני המשנה עצמם מנסים לעתים לבצע כמה הזמנות מקבילות, ולכן שוכרים תתי-קבלנים לביצוע העבודות.

שרשרת זו מרכיבה את מחירו הכללי של הפרויקט. המחיר הנקוב לעבודה בכל שלב משלבי השרשרת כולל את עלות החומרים, עלות תשומות העבודה (כלומר כוח האדם הדרוש לביצועה), עלות הניהול, עלות אמצעי הבטיחות הרלוונטיים וכיוצא בזה. לכך השלכות ישירות על נקיטת אמצעי הבטיחות במהלך העבודה. כשכל אחד מהגופים מעביר את ביצוע העבודה לגוף הבא בשרשרת, הוא מגלגל הלאה גם את האחריות לבטיחות הפועלים, בניסיון לחסוך בעלות העבודה שעליו לבצע ולהגדיל את רווחיו. העברת האחריות לבטיחות מעוגנת היטב בחוזים, וניתן לאמת טענה זו באמצעות אין-ספור חוזי עבודה בכל שלב בשרשרת המתוארת.

תהליך בנייה זה, שהוא תוצאה של מנגנון השוק המקדש את הרווח במקום את הרווחה, מעודד את הקבלנים בשרשרת לנסות "לגזור קופון" על חשבון הבטיחות. בהוצאות לחומרים ובכוח האדם הנדרש לביצוע קשה, ולעתים קרובות בלתי-אפשרי, לחסוך כיוון שמדובר בהוצאות הכרחיות להשלמת הפרויקט. לכן, מרכיב הבטיחות הוא הקורבן הטבעי של חתירת הקבלנים והיזמים להגדלת רווחיהם.

פתרון אפשרי

שרשרת קבלנים היא מאפיין מרכזי של מנגנון הבנייה הקפיטליסטי. פתרון לבעיה זו הוא הפתרון היסודי היחיד לאסון הבטיחות בענף הבנייה. אך גם ללא חיסולו של מנגנון בורגני זה – חיסול שלמרבית הצער אינו נראה באופק – ברצוני להציע פתרון שעשוי למזער את ממדיו של אסון תאונות העבודה באתרי הבנייה. הצעתי היא: להחריג את מרכיב הבטיחות ממחיר העבודה. כך יחויב היזם, כתנאי לקבלת אישור התחלת עבודה, להציג תוכנית בטיחות בפני רשות ממשלתית שתוסמך לכך בחוק. תוכנית זו תגובש בידי ממונה בטיחות מוסמך, ועליה להיות מותאמת לעבודה המבוקשת. התוכנית תפרט את הסיכונים הבטיחותיים הכרוכים בביצוע כל שלב משלבי העבודה, ותציין את האמצעים הבטיחותיים שיינקטו למניעתם. לכל אמצעי בטיחות יצורף תקציב ראוי למימונו. על היזם יהיה להפקיד מראש בידי הגורם הממשלתי המוסמך את הסכום הכולל שתקצה התוכנית ליישום אמצעי הבטיחות. התוכנית כולה תיבדק באופן ענייני, ואישורה יהיה תנאי לקבלת אישור התחלת עבודה.

ממונה הבטיחות מטעם היזם יידרש להגיש במועדים שייקבעו ולכלל יותר אחת לחודשיים, דו"ח הסוקר את אמצעי הבטיחות שנקטו בהתאם לתוכנית, כולל תיעוד של יישומם. הגוף הממשלתי שיוסמך לכך יבדוק את הדו"ח ואת אמינותו, ובהתאם לכך יזכה את היזם עבור החלק היחסי של התוכנית שבוצע.

צעד כזה הוא חיוני כל עוד השיטה הקבלנית נותרת על כנה. מצד אחד, בכוחו למנוע את גריפת תקציבי הבטיחות לכיסם של הקבלנים; מצד שני, הוא יעניק לרשות ממשלתית סמכות לבדיקת יישום האמצעים הבטיחותיים באתרי בנייה באופן סדיר.

עדנאן שבאט

בשני העשורים האחרונים זינקו מחירי הדירות בישראל. לפי נתוני למ"ס, בשנת 2000 עמד מחירה של דירה ממוצעת על 676 אלף שקל. בשנת 2020 כבר עלה מחירה של דירה ממוצעת ל-1,580,000 שקל. אך לעומת עלייה בשיעור של 133% במחירי הדירות, שכר המינימום עלה ב-76% בלבד. כך נוצר משבר הדירות, המחריף כחלוף הזמן.

בשנת 2011, על רקע יוקר המחיה בכלל ועליית מחירי הדירות בפרט, פרצה מחאה חברתית. בעקבות המחאה קמו גורמים אופורטוניסטיים שהתיימרו להיאבק ביוקר המחיה. הבולטים ביניהם היו יש עתיד בראשות יאיר לפיד וכולנו בראשות משה כחלון (נוסף ל"כוכבים" שונים מיוצאי המחאה שהשתלבו במפלגות הממסד השונות). שתי המפלגות נישאו לכנסת ה-19 על גלי המחאה, ומיד הצטרפו לממשלת הכיבוש והקפיטליזם בראשות נתניהו.

למרות שקיבלו את תיקי האוצר והשיכון, הרלוונטיים להשפעה על מחירי הדירות, ואף שהוציאו לפועל את התוכנית "מחיר למשתכן" שמטרתה הייתה להעלות את ההיצע ביחס לביקוש (בהתאם להיגיון השוק הקפיטליסטי) – מחירי הדירות שוב זינקו ללא רסן. זינוק זה מעיד על כך ששורשי בעיית הדירות לא נפתרו, ואף לא זכו בדיון מעמיק.

מאות כתבות, מאמרים, נאומים ומחקרים הצביעו מאז על מצוקת הדירות הקשה, אך מעטים מדי ייחסו אותה לקפיטליזם ולמנגנון השוק החופשי. שורשיה האמיתיים של הבעיה – קרי תהליך התכנון והבנייה עצמו – לא נחקרו. כמפלגה קומוניסטית הדוגלת בתיאוריה מדעית מהפכנית, מתפקידנו לבצע ניתוח מעמיק של תחום הדירות בארץ ושל התפתחות ההיסטורית, על כל ניגודיהם (מחירי הדירות, הבטיחות באתרי הבניה, ניצול הפועלים, שחיתות ופשע מאורגן, כיבוש וכיוצא בזה), בהתאם לכלים המרקסיסטיים. כמו כן עלינו לגבש תוכנית עבודה אשר תציב את המאבק המעמדי במרכז השיח הציבורי בנושא הדירות, ותחשוף את שיתוף הפעולה בין הטייקונים לבין ממשלות שלטון ההון למיניהן.

הקציבי הבטיחות בשוק החופשי

במאמר זה ברצוני לבחון פן אחד של משבר הדירות: תאונות העבודה בענף הבנייה. מדי שנה אנו עדים למאות תאונות עבודה באתרי בנייה. תאונות אלו גובות את חייהם של עשרות פועלי בנייה בשנה – רובם מהשכבות המוחלשות ביותר. הקבוצות הגדולות ביותר בקרב ההרוגים הן ערבים-פלסטינים אזרחי ישראל, פלסטינים מהשטחים הכבושים ופועלים זרים, שהמכנה המשותף שלהם הוא זהותם המעמדית. פועלים אלה משלמים בחייהם על היעדר אמצעי בטיחות ואי-יישום התקנות העוסקות בהבטחת שלום העובדים ובריאותם.

הרשויות בישראל מנסות לטפל בתופעה זו באמצעות עיצומים כספיים והתקנת תקנות נוספות להבטחת חיי הפועלים ובריאותם. אך כיוון ששורשי הבעיה לא טופלו ואף לא נידונו, מתמשך הקטל באתרי הבנייה באין מפריע. הדבר מעיד על כשל מבני של מנגנון הבניה הבורגני, עליו משלמים הפועלים את המחיר.

תהליך הבניה בישראל מתאפיין בשרשרת גופים המגלגלים את ביצוע העבודה זה לזה. היזם, בין אם מדובר בגוף ציבורי או פרטי, מעביר את ביצוע העבודה לקבלן ראשי. הקבלנים הראשיים למיניהם אינם מעסיקים פועלים לביצוע עבודות אלא צוותי ניהול ולוגיסטיקה בלבד. לכן לשם ביצוע העבודות

ב-18 באוקטובר הודיעה שרת הפנים איילת שקד שנשללה ממני התושבות בירושלים, כך שניתן לגרש אותי ממולדתי בכל רגע. ללא תושבות וללא אזרחות ישראלית או פלסטינית אני הופך זר במולדתי. הרי שלטונות הכיבוש שולטים גם במעמד האזרחי של הפלסטינים בגדה המערבית. מצבי הורע לאחר שנות המאסר ועקב גירושה של אשתי מישראל בזמן שהייתה בהריון עם ילדתנו הראשונה. אני מסרב לקבל את תכתיבי הכיבוש ואין לי שום כוונה לצאת מרצוני את עירי או את מולדתי. זו החלטה משותפת לאשתי אלוה ולי. ברור לכל שהחלטה למנוע את תושבותי בירושלים היא חלק ממאמץ רחב יותר: לסלק את הפלסטינים ממזרח העיר. הריסת בתים וגירוש תושבים בשכונות הערביות הם רק הפן הגלוי של תהליך זה ששמו "טיהור אתני". דו"ח אמנסטי שפורסם באחרונה הגדיר היטב את המשטר שהנהיגו שליטי ישראל במרחב שבין הים לירדן: אפרטהייד.

עו"ד סלאח חמורי (צילום: א-דמיר)

מכתב גלוי של סלאח חמורי

עו"ד פלסטיני בשטח ההפקר

שאיפתה של ישראל לפגוע בתושבי מזרח ירושלים הפלסטינים, וכי, אינה יודעת גבול. כידוע, לתושבי מזרח ירושלים הפלסטינים מעמד מיוחד: הם אינם בעלי אזרחות ישראלית או פלסטינית. הם "תושבים" – מעמד ארעי המפקיד את גורלם בידי הכובש. יש לנו "תעודת תושב", ועל מנת לקבלה עלינו להוכיח שאנו ירושלמים ללא הפסקה מזה עשרות שנים. ללא תעודה, ניתן לגרש כל פלסטיני מעירו בכל רגע. זה מצבי כעת.

זה התחיל עם אריה דרעי ונמשך עם איילת שקד

שר הפנים אריה דרעי הודיע בדצמבר 2020 לעו"ד סלאח חמורי (37), יליד ירושלים, שבכוונתו לשלול ממנו את מעמד התושבות שלו. במלים אחרות: בכוונתו לגרש אותו ממולדתו. חמורי, עורך דין בוגר אוניברסיטת אל-קודס, מייצג פלסטינים בבית המשפט הצבאי עופר מטעם ארגון א-דמיר להגנה על זכויות האסיר.

חמורי עצמו נשפט בעבר בבית משפט צבאי. זה היה ב-2005, כשהורשע בחברות בחזית העממית. בעת משפטו הוצעו לו שתי אפשרויות: לעזוב את הארץ ל-15 שנה או לרצות שבע שנות מאסר. הוא העדיף את המאסר הממושך על פני גלות מהמולדת.

חמורי הוא גם אזרח צרפת ודובר את שפתה: אמו צרפתייה. לפני כשמונה שנים הכיר בירושלים את אשתו לעתיד, אלוה, גם היא צרפתייה, שגורשה מאז מהארץ. אביה, ז'אן-קלוד לפור, הוא חבר פרלמנט לשעבר מטעם המפלגה הקומוניסטית. כניסתו לישראל ולשטחים אסורה מזה עשור.

יתר-על-כן, "חוק הלאום" שנחקק בכנסת ב-2018 מחייב את כולנו ב"נאמנות לישראל", ולפי החוק הישראלי מזרח ירושלים היא חלק מישראל. אין בי שום נאמנות לישראל. כבן לעם שתחת כיבוש, זכותי ואף חובתי להתנגד לו. החובה להתנגד לכיבוש של עם בידי מדינה אחרת מוכרת בעולם.

העובדה שאין בידי תעודת תושב הופכת אותי אסיר בתוך עירי. נשללה ממני זכות התנועה. איני יכול לעבור את החומה שהוקמה סביב ירושלים המזרחית, איני יכול להגיע למקום עבודתי – ארגון א-דמיר שמתהוה ממקום מעבר לחומה – ואף אין לי זכויות חברתיות, כי איני מבוטח עוד בביטוח הלאומי. אני מוצא פתרון לבעיות אלה, "אישיות" לכאורה, בעזרת בני המשפחה וחברים. אך הקשה מכל הוא שלא ראיתי את משפחתי זה תשעה חודשים – גילה של בתי. לא נותר לי אלא לפנות לערכאות בישראל ואף בצרפת, בה הודבק הטלפון הנייד שלי ברוג'לה פגסוס. זו החלטה אישית ופוליטית קשה, אולם אני נחוש להמשיך במאבק.

כעת אני נדרש לגייס את המשאבים על מנת להתמודד עם גזרות הכיבוש. זה מחיר כספי כבד שאין ביכולתי וביכולתה של משפחתי לשאתו, שעה שהכיבוש הפך אותי מובטל מאונס. בהקשר זה אני רוצה להודות לאגודה לידידות צרפת-פלסטין שפתחה במגבית למימון הוצאותי המשפטיות. אני רוצה להודות אישית לכל אחת ולכל אחד שנענו בחיוב לבקשה.

לא קל לדבר על דברים אלה, אבל הכיבוש מאלץ אותי לשתף את קוראי מכתב זה בקשיים עמם אני מתמודד. אני זקוק לעזרה, ומעריך מאוד כל סיוע להמשך מאבקי ולמאבקם של אחיי הפלסטינים בירושלים. אנו נשאר כאן. להישאר זה להתנגד.

סלאח חמורי

ח"כ עודה נחקר במשטרה

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה, נחקר השבוע (15.2) במשטרה בגלל שניסה להגן על עציר פלסטיני שובת רעב. ח"כ איתמר בן גביר (הציונות הדתית) הגיע לבית החולים קפלן ברחובות ב-19 באוקטובר והתעמת עם עודה בכניסה לחדרו של העציר הפלסטיני מקדאד אל-קוואסמה. עודה אמר: "לא אני צריך להיחקר, אלא בן גביר שבא בכוונה לאיים על חיי אדם".

מאמר המערכת של "גרדיאן" הבריטי בעקבות דו"ח אמנסטי שחיקת מעמדה הבינלאומי של ישראל

שר החוץ יאיר לפיד. אינו מודה בסתירה שבין המשך הכיבוש לבין שמירה על משטר דמוקרטי בישראל (צילום: INSS)

שוחקת את מעמדה של המדינה ברמה הבינלאומית ופוגעת בדמוקרטיה שלה.

הולכת ומתגבשת הסכמה כי ניתן ליישם את המונח "אפרטהייד" על ישראל באופן מובחן מהשיטה שהייתה בדרום אפריקה הישנה. האשמת האפרטהייד גם הורחבה – גם אם יש הסבורים שמדובר בכפירה. המושג אפרטהייד מיושם (ע"י אמנסטי-א.א.) לא רק על אזורים שתחת כיבוש צבאי, אלא משמש לאפיון השליטה של ישראל על כל השטח מהירדן ועד לים התיכון. פלסטינים – כולל אלה שהם אזרחים ישראלים – זוכים, כך אומר אמנסטי, ביחס כאל קבוצה גזעית לא-יהודית נחותה, וישראל מונעת מהם לממש "זכויות אדם יסודיות" בדרגות שונות בהתאם למקום מושבם.

כיוון שמספר הפלסטינים ב"ארץ הקודש" משתווה לזה של היהודים, הדילמה של ישראל בולטת יותר ויותר. ראש הממשלה נפתלי בנט וגם יורשו המיועד יאיר לפיד אינם מודים באי-יכולתם להחזיק בכל השטח וגם לשמור על זהותה היהודית של ישראל ועל משטרה הדמוקרטית. הממשלה מאמינה שהיא מוגנת מהאשמות באפליה; אולי משום שדונלד טראמפ תמך בחזון התפשטות ימני, או משום נרמול היחסים הדיפלומטיים עם ישראל מצד כמה מדינות ערביות, או משום שמפלגה ערבית חברה בקואליציה השלטת.

עם זאת, גול הקרקעות וההריסות ממשיכים לשלול את זכויות הפלסטינים משני צדי "הקו הירוק" של ישראל, וזאת במקביל להרחבת ההתנחלויות בשטחים הכבושים. ההפגנות נגד גירוש משפחות פלסטיניות מבתיהן במזרח ירושלים תפחו בשנה שעברה והיו לכדור שלג. הן גרמו להתנגשות צבאית בין חמאס לישראל, שהותירה 250 הרוגים בעזה וכתריסר הרוגים ישראלים.

מנהיגי ישראל עלולים לראות כניצחונות את הסיפוח המתמשך בפועל של אדמה פלסטינית, את החוקים בעלי המעמד החוקתי המענגים נחיתות של לא-יהודים, ואת ההתבססות של מערכת השליטה בשטחים. אבל התמיכה הגוברת בזכויות אדם ואזרח מצביעות על כך שאלה יהפכו לבוסות בבית משפט של דעת הקהל הבינלאומית.

תרגם והקדים: **אבישי ארליך**

"גרדיאן" אינו עיתון שמאלי, אך הוא אחד העיתונים החשובים בבריטניה. עיתון זה קוראים הרבה "אנשים חשובים" בבריטניה ובעולם המערבי. לרוב תומך העיתון בעמדת ישראל, אך גם מדווח רבות על הכיבוש בשטחים הפלסטיניים ומציג באופן ביקורתי את החברה הישראלית. דבר המערכת שלו אחרי פרסום דו"ח אמנסטי על ישראל בראשית פברואר הוא נקודת ציון חשובה בשחיקה במעמדה הבינלאומי של ישראל. ציפי חוטבלי, שגרירת ישראל בלונדון, לא אהבה את מה שכתב "גרדיאן".

ישראל הרשמית יודעת שהעולם משתנה והיא מכינה עצמה להעמדתה לדין במסודות בינלאומיים. היועצת המשפטית החדשה גלי בהרב-מיארה, בחירתם של סער ובנט, עסקה בעברה בתביעות בינלאומיות נגד הכיבוש. אפשר לנסות להשתיק ולהחרים את השמאל בישראל, אך הדורות הצעירים באירופה ובארה"ב – יהודים ולא יהודים, אם אינם חלק מהימין האנטי-דמוקרטי – רואים בישראל לא עוד מדינה דמוקרטית אלא מדינה המושחתת, בכל שטחי שליטתה, על אפליה אתנית-לאומית-דתית מובנית: אפרטהייד.

מאמר המערכת של "גרדיאן" אינו מחדש לנו, בשמאל העקבי. ניסוחו אנמי לטעמנו, והוא מציג את עמדת אמנסטי כבלתי-נמנעת, בלי לגנותה ובלוי לאמצה. עם זאת, הוא מכיר בהשתרשות תפיסת ישראל כאפרטהייד – כל ישראל ולא רק בשטחים הכבושים – וזו חשיבותו.

***

אהוד ברק, מי שהיה שר הביטחון של ישראל והחייל המעוטר ביותר שלה, הזהיר ב-2010: "אם תהיה רק ישות מדינית אחת בשם ישראל בשטח שממערב לירדן, היא עתידה להיות לא יהודית או לא דמוקרטית. אם גוש מיליוני הפלסטינים לא יוכל להצביע, זו תהיה מדינת אפרטהייד". טיעון זה הועלה שוב בשנת 2014 בידי ג'ון קרי, מזכיר המדינה של ארה"ב. בוריס ג'ונסון, כשהיה שר החוץ של בריטניה, אמר כמעט אותו דבר שלוש שנים אחריו. לאיש לא היה ספק שאם ישראל תמשיך (בכיבוש) בלי לעשות שלום עם הפלסטינים, היא תעמוד בפני האשמות אמינות באפרטהייד.

בשבוע שעבר, לאחר חקירה במשך ארבע שנים, הצטרף אמנסטי לשאר ארגוני זכויות האדם הבינ"ל העיקריים שהטילו בישראל את האשמה באפרטהייד. הוא הגיע למסקנה שישאל הפעילה "מערכת התואמת את המושג 'אפרטהייד' לפי החוק הבינלאומי". אמנסטי סיכם כי מועצת הביטחון של האו"ם חייבת "להטיל סנקציות ממוקדות נגד גורמים ישראלים מעורבים", ודרש אמברגו נשק על ישראל. אמנסטי אף קרא "להעמיד לדין" את מבצעי האפרטהייד באמצעות בית הדין הפלילי הבינלאומי. אמנסטי הוא ארגון זכויות האדם הגדול בעולם; מסקנתו מלמדת כי הדיון מוטמע בפורומים בינלאומיים.

אבחנה כה חמורה של מצבה של ישראל צריכה להדאיג את כל אלה, כמו "גרדיאן", הרוצים בשגשוג ישראל. אמנסטי (אמנם) הותקף בידי ממשלת ישראל, אך הדו"ח שפרסם וזה בתמיכתם של יותר מתריסר ארגוני זכויות אדם מקומיים. המסר של אמנסטי כואב, ללא ספק, לישראלים יהודים רבים הרואים בארצם מגדלור של תקווה וגאים במסורות הדמוקרטיות שלה. עם זאת, התמשכות ההכנעה של

שהתלוונו על שפה פוגענית אמרו כי המנהלים והממונים היו משתתפים פעילים בהתנהגות הזו, או שהיו עדים לה מבלי להגיב. לפי התביעה, העובדים השחורים נתקלו בכתובות גזעניות על קירות תאי שירותים, תאי אחסון אישיים, ספסלים, תחנות עבודה, שולחנות קפיטריה ובחדר המנוחה.

באוקטובר 2021 פסק חבר מושבעים בבית משפט בסן פרנסיסקו לטובתו של עובד שחור לשעבר בטסלה אשר התלונן על יחס גזעני כלפיו במפעל בפרימונט, וחייב את החברה לשלם לו פיצויים בסך מיליוני דולרים. השופט בתיק רמז בינואר השנה כי הוא עשוי להפחית את סכום הפיצויים, אך לא מתכוון להיענות לבקשתה של טסלה לקיים משפט חוזר.

עובדים בקו הייצור של מכוניות טסלה בפרימונט (צילום: לייבור טריביון)

למצור על קובה מלאו 60

המצור הכלכלי על קובה "חוגג" השנה 60. ראשיתו בהחלטה של הנשיא קנדי בשנת 1962 להרחיב את הסנקציות על מסחר בין קובה לארה"ב. כאשר המצור הגיע לשנתו ה-35, הוא כבר היה ידוע לשמצה בתור "האמברגו הארוך ביותר בהיסטוריה המודרנית". גם בפתח העשור השביעי שלו, ממשיכה ארה"ב לאכוף את המצור בקפדנות.

ד"ר אדוארדו מרטנס, העובד אצל יצרנית חיסוני הקורונה הממשלתית הקובנית, אמר לכתבים ב-31 בינואר: "בנקים זרים עדיין לא העבירו אלינו את התשלומים של מדינות זרות עבור החיסון, משום שהם פוחדים מסנקציות אמריקאיות בעקבות הפרת האמברגו. הם פוחדים שלא יוכלו לטפל בתשלומים בדולרים אמריקאיים". מרטנס התלונן: "הצטברו מיליוני דולרים שאנחנו צריכים לקבל. חברת התרופות של קובה מפגרת מהתחייבויות תשלום לספקים של חומרי גלם". ממשלת ארה"ב מתמידה במצור המפר נורמות הומניטריות בינלאומיות, במטרה לשבש את הפצת חיסוני הקורונה מצילי החיים של קובה.

כמעט שנתיים לפני שהושק המצור, הגדיר משרד החוץ של ארה"ב את מטרתו המרכזית – הפלת הממשלה המהפכנית הקובנית. יעד זה הוא חלק ממדיניות אנטי-קומוניסטית המושלת בווישנינגטון עד עצם היום הזה, עשורים לאחר סיומה של המלחמה הקרה.

אנטי-קומוניזם הוא דגל עיקרי של מדיניות החוץ של ארה"ב בדרום הגלובלי. ב-1948 יזמה ארה"ב את הקמת ארגון המדינות האמריקאיות האנטי-קומוניסטי, ומאז הנחה היגיון זה את כל התכנים לשינוי משטר ואת ההתערבויות הצבאיות הגלויות. דוברים מטעם ארה"ב נוהגים לתייג את מתנגדיהם, בצדק או שלא בצדק, בתור "סוציאליסטים וקומוניסטים". בארה"ב עצמה, מטפחים פוליטיקאים מהזרם המרכזי בקביעות פחד מפני הקומוניזם על מנת להחליש את הגוש הפרוגרסיבי.

מאז סיום המלחמה הקרה, מתקשה ארה"ב בהרחבת "המלחמה בקומוניזם" לארצות נוספות. וייטנאם וסין הן שותפות סחר של ארה"ב. מול צפון קוריאה מנהלת ארה"ב מאבק כוחות מורכב. לאוס הקומוניסטית קטנה ורחוקה, ומושכת תשומת לב מועטה. לכן השכנה הקרובה קובה היא שק החבטות העיקרי של מדיניות החוץ האמריקאית. במוכן מסוים זקוקה ארה"ב לקובה בבחינת "יראו וייראו" לשאר העולם: "היזהרו מהפוליטיקה השמאלית. אינכם רוצים להסתבך עם ארה"ב".

בעצרת האו"ם, מזה כמעט 30 שנה, מצביעות כמעט על מדינות העולם נגד המצור הנפשע על קובה. רק ארה"ב וישראל מנסות, לעיתים, להגדיל את מספר המדינות התומכות באמברגו. הסיבה האמיתית להארכת המצור טמונה לא בקובה, אלא במסר ההרתעה האנטי-קומוניסטי של ווישנינגטון.

ו.ט. וויטני ג'וניור, "פיפס וורלד"

משטר הפרדה גזעני במפעל טסלה בארה"ב

מדינת קליפורניה תבעה בשבוע שעבר את ענקית הרכב טסלה בגין אפליה והתעמרות בעובדיה השחורים במפעל שבמפרץ סן פרנסיסקו. התביעה, שהוגשה לבית המשפט המחוזי באלמידה, מבוססת על תלונות של מאות עובדים. עוד נאמר בתביעה כי העובדים השחורים סבלו מאפליה ומהטרדות חוזרות ונשנות מצד המנהלים. כך פורסם בעיתון הקומוניסטי הצרפתי "הומניטה".

מהתביעה מבוססת על ראיות לפיהן במפעל של טסלה בפרימונט ישנו משטר של הפרדה על בסיס גזע. "זה מקום עבודה שבו עובדים שחורים סופגים עלבונות על רקע גזעי ומופלים במשימות שניתנות להם, בשכר ובקידום, מה שיוצר סביבת עבודה עוינת", הדגיש קווין קיש, ראש המחלקה להעסקה הוגנת ולדיוור של קליפורניה. יצוין שבאפריל אשתקד נתבע התאגיד שבבעלות איל ההון אילון מאסק בגין ניסיונותיו למנוע התארגנות של עובדיו.

בתביעה שהוגשה בשבוע שעבר צוין כי אחד העובדים דיווח שספג הערות גזעניות עשורות פעמים ביום. כמה מהעובדים

רוסיה וסין: לעצור את התרחבות ברית נאט"ו

נשיא רוסיה ולדימיר פוטין ומקבילו הסיני שי ג'ינפינג פרסמו בשבוע שעבר (10.2) הצהרה משותפת, בה קראו לנאט"ו להפסיק את התרחבותה ולחדול מ"מנטליות המלחמה הקרה".

בזמן פרסום ההצהרה שיגרה ארה"ב לאוקראינה חיילים נוספים ונשק התקפי, לרבות רקטות, טילי נ"ט (נגד טנקים) ומסוקים.

בהצהרה המשותפת של נשיאי סין ורוסיה נאמר: "אנו מתנגדים להמשך התרחבותה של נאט"ו, וקוראים לברית לוותר על הקווים האידיאולוגיים מתקופת המלחמה הקרה". בנוסף קוראת ההצהרה "לכבד את הריבונות, הביטחון והאינטרסים של מדינות אחרות". עוד קוראת ההצהרה לארה"ב "לכבד את הבדלי הציוויליזציה ואת הדרכים ההיסטוריות-תרבותיות השונות, ולהתייחס בכבוד לדרך בה מתפתחות מדינות אחרות".

שתי המדינות הדגישו גם את הצורך בשיתוף פעולה של ממשלות ברחבי העולם נוכח ההתפתחות המהירה של הכלכלה הגלובלית והקשיים המתמשכים כתוצאה ממגפת הקורונה.

צעדה של פלסטינים וישראלים מסילוואן למעון ראש הממשלה ברחוב בלפור, 6 בפברואר 2021 (צילום: אקטיביסטילט)

סילוואן שבלב

הייתי רוצה לראות את הכפר סילוואן, המדמם כיום בעימותים קשים מנשוא בין תושביו הפלסטינים וכוחות צבא ומשטרה, כפי שראו אותו הסופר והמורה יהודה בורלא בספרו הנפלא "בַּעַל בְּעַמְיוֹ", ואיש ההוראה והסופר יוסף מיוחס בספרו "הפּלָחִים".

בורלא, יליד 1886 ובנו של הרב הירושלמי יהושע בורלא, מתאר סיפור אהבה מרגש בכפר סילוואן על רקע ימי העבודה הקשים בשדות הכפר בעת הקציר. גיבורי הסיפור הם צעירה ערביה מוסלמית וצעיר יהודי, המכבד גם את מאווייה הלאומיים של הצעירה הערבייה, איתה הוא מבקש לבנות את חייו, כשהוא חולם על שתי ישויות לאומיות – יהודית וערבית – החיות זו בצד זו.

הגם שיש בתיאורי הכפר מצבים קשים ונוגים, שורה עליו בספר ארשת של אהבה ושל פתיחות. הצעירה הערבייה מבקשת להבין את מאוויי העם היהודי, והצעיר היהודי מבקש להבין את מאוויי העם הפלסטיני. השניים כמהים לבנות את הגשר בין העמים.

בורלא, יליד העיר ירושלים שראה את הכפרים העוטרים את העיר, ניסה לרקום להם רקמת אהבה, אותה יפגשו שוחרי ספרות גם בספרו "בנפתולי אהבה", שאף בו פרש לנו הסופר סיפור אהבה בין צעירה ערבייה וצעיר יהודי. בורלא נשא עיניו לאהבה בכפר סילוואן, הגם שלא נעלמה מעיניו המציאות הקשה. ומבורלא למיוחס.

בשנת 1873 החליט רחמים מיוחס, איש העדה הספרדית, לצאת מחומות העיר העתיקה. מיוחס בנה את ביתו בכפר הערבי סילוואן. בבית זה עברו ילדותו ובחורותו של בנו יוסף מיוחס, יליד 1868 ולימים סופר ילדים ופעיל בולט במוסדות העדה הספרדית בירושלים, ובמיוחד במוסדות החינוך שלה. למעלה משלושים שנה ניהל מיוחס הבן בית ספר בירושלים. בספרו "הפּלָחִים" משנת 1937 תיאר את ילדותו המאושרת בכפר סילוואן ואת אהבתו וגעגועיו לשכניו הערבים ולתרבותם. הוא הדגיש: "עלינו להיות קשובים למאָנֵי העם אַתּוֹ אֲנַחְנוּ חַיִּים, לְנַהֵל עִמּוֹ שִׁיחַ מְכַבֵּד, כְּפִי שְׁנַהֵל אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ עִם אִישׁ חֲבֵרוֹן בְּבֹאוֹ לְקִנּוֹת חֶלְקֵת קֶרְקַע".

מן הראוי לקרוא בתשומת לב רבה את ההקדמה לספר. בצד ביקורת קשה שמתח יוסף מיוחס על תופעות בחברה הערבית,

הוא פעל רבות בישוב היהודי על מנת לקרבו לתרבות הערבית. הוא עצמו התמסר ללימוד השפה הערבית ולחקר הפולקלור הערבי המקומי, ואף הגיע להישגים אקדמיים נכבדים בתחום זה.

כיום מונה אוכלוסיית הכפר סילוואן, שסופח לעיר ירושלים, למעלה מעשרים אלף תושבים ערבים וכחמש מאות מתנחלים יהודים. למרבה הכאב, הכפר אינו נראה כיום כפי ששורטט בעטם של יהודה בורלא ושל יוסף מיוחס.

אני נכסף לראות את כפר סילוואן כפי שביקשו לראותו שני הסופרים. יש לי חלום: לזכות לראות את מי בריכת השילוח, הסמוכה לבתי הכפר, מנוצלים לקיום טקס שאיבת המים כדי לקיים את מנהג ניסוך המים בירושלים של שלום, המכבדת את המאויים הדתיים והלאומיים של כל בני אברהם החיים בה – כשבחלקה המערבי בירת מדינת ישראל ובחלקה המזרחי תקום בירת מדינת פלסטין.

בְּכַפֵּר סִילוּוָאן

צֶהְרֵי הַיּוֹם בְּכַפֵּר סִילוּוָאן מְתַפְּסִים
בְּעֵלְטָה שְׂאִין לָהּ בְּקָר
לוֹחַ זְמַנִּים אָבוֹד הַבָּא מִן הַסֶּהַר
מְדַבֵּר עַל דְּקוֹרְנֵי תֵּיל
פּוֹרֵט נְגוּנֵי מִיתֵר קְרוּעַ
בְּעֵלְטָה שְׂאִין לָהּ צוֹהֵר.
עֵלְטָה מְאֵהִילָה עַל שְׁמֵשׁ סְדוּקָה
גוֹהֶרֶת עַל שְׁקֵט מְרַסֵּק בְּסַמְטָאוֹת הַכֶּפֶר,
קְלוּחֵי שׁוֹפְכִין מְשָׁקִים
עֲקוּלֵי מְדַרְגוֹת מִן הַסֶּף,
בְּפִיבֵים בִּינּוֹת קַמּוֹר שְׁחוּחַ וּבְצֵל חֲצַר נְרַפְּטָה
נְרַדְמוּ כָּל הַגְּעֻגוּעִים,
פּוֹרְחִים רַק אֲגָרוֹפִים וְאֲבִנִּים
הַעוֹלִים בְּעֵלְטָה סְרוּחָה סוּעָה מְסַעֵר
בְּעֵלְטָה שְׂאִין לָהּ בְּקָר
בְּעֵלְטָה שְׂאִין לָהּ צוֹהֵר
בְּעֵלְטָה מְתַפְּלֵלֶת לְבָקֵר וּלְצַהֵר
הֶמְמָאָנִים לְבּוֹא.

איתן קלינסקי

טיפול רפואי - זכות יסוד

הופסק התיאום בין הרשות הפלסטינית לישראל, מה שהקשה עוד יותר על יציאת חולים. בינתיים ביטלה ישראל את ההגבלות הנוספות והתיאום עם הרשות חודש. לפי נתוני ארגון הבריאות העולמי, בשנת 2021 הגישו יותר מ-15 אלף חולים מהרצועה בקשות לטיפול רפואי מחוץ לתחומה. יותר ממחצית מהבקשות היו עבור טיפול בבתי חולים במזרח ירושלים. 30% מהבקשות היו עבור טיפול בשאר ערי הגדה המערבית, ורק 14% מהפונים ביקשו להגיע לטיפול בתחומי הקו הירוק.

ישראל ממשיכה לערום קשיים על יציאתם של פלסטינים מרצועת עזה הזקוקים לטיפול בבתי חולים בגדה המערבית. לפי בצלם, "מערכת הבריאות ברצועת עזה נמצאת מזה שנים בקריסה, עקב המדיניות שמיישמת ישראל, והיא רחוקה מלענות על צורכי האוכלוסייה". מערכת זו סובלת ממחסור בתרופות, בציוד, ברופאים ובהכשרה מקצועית ואין ביכולתה להעניק לתושבים מגוון רחב של טיפולים – כולל טיפולים מצילי חיים. ההפצצות בעזה בשנים האחרונות, בהן נפצעו אלפי בני אדם, הטילו עומס נוסף על המערכת.

במציאות זו, תושבים הזקוקים לטיפול רפואי שאינם זמין עבורם בעזה, נדרשים לבקש מישראל היתר יציאה כדי להגיע לבתי חולים בגדה המערבית (כולל במזרח ירושלים שתחת כיבוש ישראלי), בישראל או במדינות אחרות. מדי שנה מגישים אלפי חולים בקשות כאלה.

ישראל אינה ממהרת לאשר את הבקשות ומוכנה להעניק היתרים רק לטיפולים המוגדרים "מצילי חיים" ואשר אינם זמינים ברצועה. לכן חולים רבים, שמחלותיהם אינן מוגדרות כ"מסכנות חיים" אך אין להן טיפול ברצועה, נותרים ללא מענה ונאלצים להמשיך ולסבול – למרות שהטיפול עבורם זמין במרחק של קילומטרים ספורים.

במהלך מגפת הקורונה הוחמרו ההגבלות עוד יותר וישראל התירה לחולים לצאת מהרצועה במצבי חירום בלבד. במקביל

(המשך מעמוד השער)

לכל פועל יש שם

(מרצ) כממונה על הבטיחות במקומות עבודה – מעשיו: אפסיים. גולן ביקר לאחרונה באתר בנייה של חברת "תדהר" והחמיא למנהליה על "דאגתם לבטיחות העובדים". ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, בראשות ח"כ אפרת רייטן (העבודה), אף היא אינה עושה דבר כדי לקדם את הבטיחות בענף הבנייה. ואין לשכוח את יו"ר ההסתדרות, ארנון בר-דוד, שבזמנו התגאה בהסכם קיבוצי בנושא שהושג ב-2018... אך "שכח" לדרוש את מימושו. הממשלה וההסתדרות עושות יד אחת למען הקבלנים ונגד עובדי ענף הבנייה. דמם של הפועלים המתים עליהן.

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

"לילה חסר שחר", "עין לבנה" ו"בריגדו"

שלושה סרטים קצרים על פליטות והגירה בישראל
מוצ"ש, 19.2, בשעה 20:00; אחד העם 70, ת"א

בנק"י - סניף תל אביב

אסיפה שנתית

על סדר היום: דיון בדו"ח הוועד היוצא, בחירות ופעילות אמנותית

יום חמישי, 17.2, בשעה 17:00; אחד העם 70, ת"א

צעדה - מפנים את התנחלות אביתר

עוצרים את המחטף

סולידריות חזקה מאלימות

יום שישי, 18.2, בשעה 10:00; הסעות מרחבי הארץ

השבוע באתר "זו הדרך"

זעם בנצרת בעקבות הריסת בית, שביית איגוד ועדי התחבורה של כוח לעובדים, הפגנת המתמחים מול ביתו של השר הורוביץ, ועוד...

zoha.org.il

אבלים על מותו של החבר היקר

פיהם ג'ריס

ומשתתפים בצער המשפחה

סניף כפר יאסיף של מק"י

לחברתנו יסמין

אבלים איתך ועם כל המשפחה על מותו של האב

אנטול יבלונקו

שנמנה עם פעילי יש גבול

סניף תל אביב של מק"י

אבלים על מותה של

פעילת השלום והשותפות היהודית-ערבית

פנינה פיילר

ומשתתפים בצערה של המשפחה

חברי מק"י ופעילי חד"ש במחוז השפלה

אבלים על מותו של החבר הוותיק והמסור

מרדכי (מורדון) יעקב

ומשתתפים בצערה של המשפחה

מחוז ת"א-יפו של מק"י

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il : מק"י maki.org.il info@maki.org.il